קומט צום ליטעראַריש-דראַמאַטישן אָוונט צום 15-טן יאָרצייט פון שלום עליכם, זונטאָג, מאַי 10, 8.30 אין אָוונט אין גרויסן פּרץ-זאַל אויפזיכט: פאַלקס־ביבליאָטעק קאָמיטעט

זון אויפגאַנג — 4.58
זון אונטערגאַנג — 7.52

דאָס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

וועטער: קלאָר און קיל

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 21, No. 89. Winnipeg, Thur. May 7, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. דאָנערשטאָג כ׳ אייר, תרצ״א.

קאַנאַדער אימיגראַציע שטאַרק געפאַלן אין 1930

בלויז 104 טויזנט אימיגראַנטן אריינגעקומען אין 1930

31 טויזנט זיינען געווען בריטישע און 25 טויזנט אמעריקאַנער

אטאַוואַ, מאַי 7.— א סך הכל פון 104.806 אימיגראַנטן זיינען אריינגעקומען קיין קאַנאַדע פון יאַנואַר 1טן ביז דעצ. 31טן, 1930.— האָט מר. וו. א. גאַרדאָן, אימיגראַציע מיניסטער, געענטפערט אין הויז אויף אַן אַנפראַגע פון מאַקאַאיי לוקנאַוויטש (פאַרמער, וועגרעוויל).

פון דער צאָל זיינען 31,709 געווען פון די בריטישע אינזלען און דעם אייריש פריי־שטאַט, און 25-632 פון די פאַרייניקטע שטאַטן, די איבעריקע 47,645 אימיגראַנטן זיינען געקומען פון 44 אנדערע לענדער.

פון די לעצטע האָט דייטשלאַנד געגעבן די גרעסטע צאָל אימיגראַנטן, — 10,401; אוקראַיִנע זיינען פאַרן יאָר אריינגעקומען 8,045; 3,278 זיינען געווען מאַריאַרן, 4,968 פּאָלאַקן, 2,749 פינער און 2,595 סלאָוואַקן.

זיינען די אריינגעקומענע זיינען אויף געווען 1 פּערסיאַנער, 3 מאַנטענעגריאַנער, 5 אַראַבער און 8 טערקן.

מעקסיקאַנער אינגל, באַווירקט פון אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע דער־מאָרדעט אידישן אינגל

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטאַ")

מעקסיקאָ, מאַי 7 (איטאַ).— די הינע אידישע באַפעלקערונג, וועלכע איז שטאַרק באַאומרואיקט פון די לעצטע אַנטיסעמיטישע מאַנופעסטאַציעס וואָס זיינען דאָ דורכגעפירט געווארן, האָבן איצט אָנגעגעבן אַן אייגענע מאָרד אין אַ גרויסן אַנגעגעבן זאַל, אָבער די פּאָליציי האָט זיך אָפּגעזאָגט צו געבן אַ דערלויבעניש.

די מעקסיקאַנער רעגירונג האָט דער־ווייל געבעטן אַלע האַנדלס קאָמערן אין בער׳ן לאַנד צו העלפן איר פאַרהאַלטן די הענדלער וועלכע זי באַטראַכטן ווי "אומגעוונשנטע אימיגראַנטן". עס ווערט באַהויפּטעט, אַז די האַנדלס קאָמערן האָבן צוזאַמענגעשטעלט אַן עגרעיס אַן איסט אַלעכע הענדלער און שטעלט אים איצט צו צו דער רעגירונג.

—(::)—

וויניפּעגער איד פירל קינסטלערן שטאַרק געלויבט פון שיקאַגער קריטיק

פאַר אונז לינק איצט "די מיוזיק ניוס", אַ זשורנאַל וועלכער גייט אַרויס אין שיקאַגאָ און איז געווידמעט אינגאַנצן צו דער מוזיקאַלישער קונסט.

אין דעם דאָזיקן זשורנאַל איז אָפּגעדרוקט אַ קריטיק וועגן מערי נוסין אין פאַרבינדונג מיט דעם קאָנצערט וואָס זי האָט געשפּילט אין שיקאַגאָ, אין קימבאַל האַל, דעם 18טן אַפּריל, צו דעם צענטן יובילײ פון איר פירל שטודיאָס, און מיר דרוקן דאָ איבער בלויז אַ טייל פון דער קריטיק. דער קריטיקער שרייבט:

. . . אין אויסערגעוויינלעך פיינע פּאַראַגראַפן איז געשפּילט געווארן דער גרויסער עולם איז באמת געווען ענטוזיאַסטיש אין זי איז זייער האַרציק אויפגענומען געווארן פון דעם עולם. זי האָט געשפּילט מיט אַן אויסערגעוויינלעך גרויסער מאַס פון קינסטלערישער פאַרענדיקונג ("אַרטיסטיק פינישׁ") און געוויכט . . .

זי האָט אַ גלענצנדע קוואַליטעט אין איר טאָן; אַ קאַלירייכע אינטערפּרעטאַציע, טיפקייט, קראַפט, צאַרטן געפיל און אַ פיינעם קלאַסישן סטיל, און אין איר שפּילן מיטן בוינן, האָט זי דערגרייכט דעם העכסטן פונקט ("סופּערב באַאינג").

פאַר די פאַרגאַנגענע דריי יאָר שטודירט מערי נוסין אין שיקאַגאָ, אין "אַמעריקאַן קאָנסערוואַטאָריאָ אָף מיוזיק", וואו זי איז אַ סטיפּענדיע סטודענטן (סקאָלערשיפּ פיופיל).

—(::)—

חזן גרונלאַנד בעט אונז צו מעלדן, אַז ער פאָרט אָפּ היינט אין מזרח קאַנאַדע. ער וועט באַזוכן טאָראָנטאָ, מאָנטרעאָל, אָטאַוואַ און קוועבעק. ער וויינשט אַלע וויניפּעגער אידן אַ האַרציקן זיי געזונט.

—(::)—

א. דוש. פרימאַן מאַכט דורך אָפּעראַציע אויף אָפּענדיסיטיס

אָטאַוואַ, מאַי 6. — א. דוש. פרימאַן, פּרעזידענט פון דער קאַנאַדער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, האָט דורכגעמאַכט בשלום אַ דרינגנדיקע אָפּעראַציע אויף אָפּענדיסיטיס.

מר. פרימאַן האָט נעקראָגן אַ פּלוצלונדיקע אַטאַקע און מען האָט אים אין מיטן נאַכט אָפּגעפירט אין שפּיטאָל, וואו מען האָט גלייך דורכגעפירט איבער אים די אָפּעראַציע.

דעם חולה׳ס לאַגע איז אַ צופרידנשטעלענדיקע.

—(::)—

233 לעבנס און 46 מיליאָן דאָל. שאָדן פון קאַנאַדער שריפות

טאָראָנטאָ, מאַי 7. — קאַנאַדעס מאַטעריעלע שאָדנס פון שריפות פאַר׳ן יאָר 1930 ווערן אָפּגעשאַצט אין איבער 46 מיליאָן דאָלאַר. לויט די ציפערן פון דעם דאָמיניאָן פייער־שוץ פאַרבאַנד.

די צאָל לעבנס פאַרלאָרן פאַר׳ן יאָר אין שריפות דערגרייכט 233.

די אָרגאַניזאַציע גלויבט, אַז אמעריקאַניקסטנס האַלב פון די שריפות וואָלטן געקאָנט אויסגעמיידן ווערן דורך פאַרזיכטיקייט, און זי פירט אָן אַ ווייטערדיקע אגיטאַציע פאַר פאַרזיכטיקייט מיט פייער.

קאָמיטעט צו רעטן ת״ת געשאַפן

ספּעציעלער "אויסלייזונג קאָמיטעט" דערוויילט לעצטן אָוונט צו שאַפן גלייך ביז 15 טויזנט דאָלאַר. — קאָמיטעט וועט דערנאָך דערוויילן עקזעקוטיווע און אַדמיניסטראַטיווע קאָמיסיע צו פאַרוואַלטן די תלמוד תורה

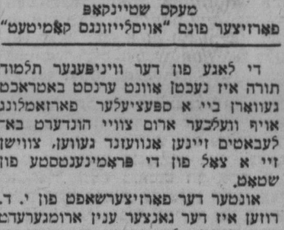

מעקס שטיינקאָפּ
פאָרזיצער פונם "אויסלייזונגס קאָמיטעט"

וועזנדע, און ער איז איינגעלאַדן געווארן פון דעם פאָרזיצער צו זאָגן זיין מיינונג ווי אַזוי צו געפינען אַ מיטל, אַז די תלמוד תורה זאָל בלייבן אָפן, און כאָטש אין שוואַכן געזונט, איז מר. שטיינקאָפּ אַרויף אויף דער פּלאַטפאָרמע און ער האָט געמאַכט אַ פאַרשלאָג אַז עס זאָל געגרינדעט דעם ווערן אַ צייטווייליקער קאָמיטעט וועלכער זאָל אָנפירן אַ באַלדיקן קאַמפּיין אַן שאַפן צווישן 12 און 15 טויזנט דאָלאַר וואָס זיינען נויטיק צו דעקן באַלדיקע חובות.

נאָכדעם ווי דער דאָזיקער פאָרשלאָג איז באַטראַכט געווארן, איז אָנגענומען געווארן אַ באַשלוס, אַז אַזאַ קאָמיטעט זאָל געגרינדעט ווערן, אין אויף דעם פאָרשלאָג פון ה. י. ווייַלדער, פּרעזידענט פון "דאָס אידישע וואָרט" וועט דער קאָמיטעט הייסן "דער אויסלייזונגס קאָמיטעט".

אויף דער בקשה פון אַלע פאַראַמאָלטע האָט מר. שטיינקאָפּ אָנגענומען די פאָרזיצערשאַפט פון דעם דאָזיקן קאָמיטעט וועלכער באַשטיין פון די פאָלגענדע פּערזאָנען:

מ. שטיינקאָפּ, א. מייערס, פּ. סורעס, ס. שאַר, מ. הערד, נ. י. ווייַדמאַן ה. י. ווייַלדער, א. אַסאַווסקי, ו. ב. טשאַדריקער, ה. סענאַנסקי, י. ווערינער, א. זלאָבינסקי, א. באַראַדיצקי, מ. דזשיינקאָפּ, י. וואַלפּש, י. הערשפילד, ס. ב. לעווין, ד. רוזען, ד. סאַלאָמאָן, פּ. בייקער, י. ה. ראָסען, דזש. מיילס, א. קאָהען, מ. טעפּלער, ד. פריד, ל. פּאָמין, ל. ראַטענבערג, ל. דייוויס, הר. בן עזרא, פּ. ראַדזשערס, הר. שור, בין, י. טרוס, י. וואַלינסקי, א. בעלאַזה, מ. בוקביינדער, מ. דאָרפמאַן, י. שאַר, וועל, נ. קאַצענעלסאָן, ד. סעקטאַר, ל. וועסיל, הערי שעכטער און הערי ספּעקטאָר.

דער דאָזיקער קאָמיטעט האָט פאַר זיך געשטעלט דעם ציל צו שאַפן אין 12 ביז 15 טויזנט דאָלאַר אין פאַרלויף פון אַ קורצער צייט, און דער קאָמיטעט וועט פון זיך אויסקלייבן אַן עקזעקוטיווע און אַן אַדמיניסטראַטיוון קאָמיטעט פאַר דער תלמוד תורה.

דער קאָמיטעט איז זייער אָפּטימיסטיש און ער האָפט צו דערגרייכן זיין ציל אַזוי, אַז די תלמוד תורה זאָל פאַרבלייבן אָפן. דערווייל איז געכטן אַוונט געשאַפן געווארן אַ אויבער טויזנט דאָלאַר.

שמיץ שטראָף פאַר יונגען אינגל פון פאַרט־פרענסיס צוריקגעצויגן

אָטאַוואַ, מאַי 7. — די רעגירונג, דורך אַן "אָרדער אין קאָונסיל", האָט צוריקגעגעבן די שטראָף פון צוואַנציק שמיץ צו וועלכע ראַבערט קיטאַווסקי, 16 יאָרן אַלט, וועלכער האָט עס איצט פאַרמיידט אין פאַראָורטמיילט געווארן פונ׳ם שטעטל־דיקן פּאָליציאַיאַשן ריכטער, פאַר באַרויבן אַ לאָקאָלע באַנק.

די פינף יאָר טורמע צו וועלכע דאָס אינגל איז פונ׳ם ריכטער פאַראורטיילט געווארן פאַרבלייבן אָבער אין קראַפט.

דער שטריינגער אורטייל קעגן אַזאַ יונגן אינגל האָט דאָן אַרויסגערופן אַ שטורעם פון פּראָטעסטן אין פאַרשיידענע קריינען. אַן אַפּעל איז געמאַכט געווארן פאַר׳ן הויכן געריכט פון אָנטעריאָ, אָבער דער לעצטער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון צו ענדערן דעם אורטייל. מען האָט דאָן אָפּגעלירט צום יוסטיץ מיניסטער אין אָטאַוואַ, וועלכער האָט עס איצט פאַרמיידט דערט דעם אורטייל, צוריקציענדיק די קערפּערלאַכע שטראָף.

ראַבערט קיטאַווסקי איז אַ נעגערענער פון פאַרט־פרענסיס. די רויבערייַ איז ער באַגאַנגען אויף אַזאַ אינגלשן אופן, אַז מען האָט אים נעכאַפּט אין אַ האַלבער שעה אַרום. ער האָט אפילו ניט געפּרואווט צו לייקענען זיין שולד אָדער צו פאַרטיידיקן זיך.

ציוניזם איז זייער וויכטיק פאַר דער זיכערקייט פון דער וועלט, זאָגט לאָרד ראַבערט סעסיל

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטאַ")

לאָנדאָן, מאַי 7 (איטאַ).— דער ציר־ניזם איז איינער פון די גרעסטע עלעמענטן פאַר דער זיכערקייט פון דער וועלט, האָט דערקלערט סער ראַבערט סעסיל, לענספּערנדיק אויף אַ באַנקעט פון דרישיימס ראַטשילד, פּרעזידענט פונם אַנגלאָ־פאַלעסטינער קלוב, ביי אַ באַנקעט צוגעגעבן פאַר אים לכבוד זיינע לייסטונגען פאַרן ציוניזם.

סער ראַבערט סעסיל האָט געזאָגט: עס עקזיסטירט אַן איינדרוק, כאָטש דאָס איז נים זיין איינענער איינדרוק, אַז אין יעדער רעוואָלוציע זיינען דאָ אידן וואָס באַשייליקן זיך אין איר. אָבער אַ רעוואָלוציע, האָט ער געזאָגט, איז אַ רעזולטאַט פון דער פאַרפלייצונג פונם פאָלק, און אין אַ סך טיילן פון דער וועלט האָבן אידן אַרויסגענומען אַ גרויסע פּאָזיציע אין דער פאָלקס־לעבן.

"עס איז דערפאַר אַ אידעאַליסטישע, אַ פּראַקטישע, אַז אַלע וואָס וויסן פון דער דען און פּראַקטיק אין אייראָפּע זאָלען העלפן אין דער פּראָפּאַגאַנדע פונם ציוניזם".

ארץ ישראל פאַרטראָטן ביי קאָלאָניאַלער אויסשטעלונג

פאַריז, מאַי 7 (איטאַ).— פאַלעסטינע איז אין דאָס איינציקע לאַנד אונטערן בריטישן פלאַג נים נאָר אונדער דער אַראַבישער. אַראַבער זיינען דאָ אין לאַנד דריי מאָל אַזויפיל וויפל אידן. וועט דער אַרבעטער מאַרק בלייבן אָפן אין פריי, וועט דער אַראַבער אַרויסברייגן יעדן אידישן אַרבעטער פון זיין באַשעפטיקונג . . .

דער אידעאַלסטער וועג וואָלט געווען אַן אַראַבן־אידישן דיאַראַבישע אַרבעטער און ווירקן אויף זיי, אַז זיי זאָלן פאַרדינען הערע שכירות. דאָס וואָלט אָבער געמוטן גערויער יאָרן און יאָרן. און דערווייל וואָלטן די אידן אָדער געמוזט ווערן אויס אַרבעטער, אָדער אַראָפּזינקען צום אומ־מעגלאַכן לעבנס שטיינער פון די אַראַבי־שע אַרבעטער.

האָט די "חסתדרות" אויסגעקליבן אַ צווייטן וועג, וואָס איז וויטנשאַפטלאַך באַגרינדעט: צו פאַרטיידיקן מיט אַלע כחות די "דיזאַבאָס" און די שכירות פון די אידישע אַרבעטער, און צו דער זעלבער צייט וועקן דיאַראַבער . . . דער בעסטער וועג צו מאַכן פּראָפּאַגאַנדע און וועקן אַרבעטער צו אַראַנזיירן זיך איז צו ווייזן אַ בייַשפּיל ווי דאָס ווערט געטאָן מיט דערפאָלג.

דער וועג, דיינקט ה. ראַנאַף, איז אַ זיכערער. פאַקטיש האָט ער שוין געבראַכט בעוויסע רעזולטאַטן אין די אידישע קאָלאָניעס, וואו אידן און אַראַבער אַרבעטן צו־זאַמען. — די אַראַבישע אַרבעטער קריגן שוין אויף העכערע שכירות ווי פריער.

"אָבער דערווייל איז שלעכט. דערווייל איז די חסתדרות געצוואונגען צו טאָן זאַכן, וואָס קאָנען לייכט אויסגעטייטשט ווערן ווי אַ פאַרשוועכונג פון אַרבעטער מאַראַל, פון סאָציאַליסטישע פּריי־ציפּ. איבערהויפּט קאָן מען דאָס טאָן אין פרעמדע לענדער, וואו די פּאָליטישע־נער לאָנט איז ניט באַקאַנט מיט מען אורטיילט פאַראַן לויט דער לאַגע ביי זיך".

ער וויינט אַז אויף אַ נאַנצער רייע שוועריקייטן מיט וועלכע די אידישע אַר־בעטער באַגעגענען זיך אין ייערע פאַר־זוכן צו אַרגאַניזירן די אַראַבישע אַרבע־טער, און ער שטעלט זיך באַזונדערס אָפּ אויף דעם, וואָס די אַרבעטער געביטן פאַר די אידישע אַרבעטער זיינען זייער באַ־שריינקט, אַזוי אַז זיי מוזן קעמפן פאַר אַר־בעטס פּאָזיציעס, אָדער ווערן אויס אַר־בעטער.

מען דאַרף אין זינען האָבן דערביי, אַז די חיופּס אורזאַך פאַר דעם איז טאַקע דאָס וואָס די אידישע אַרבעטער פאָדערן מענשלאַכע שכירות. עס איז דערפאַר אין גרונט פונקט אַזוי וויכטיק פאַר די אַראַ־בער, אַז די אידישן זאָלן האָבן די מעגלאַכקייט צו קריגן אַרבעט, און אַזוי הויבן דעם לעבנס שטייגער פון די אַרבעטער אין לאַנד בכלל, — מיינט ה. ראַנאַף.

די חסתדרות אָבער, דערציילט ה. ראַ־נאַף, זוכט טאַקע אויף צו אַרגאַניזירן די אַראַבישע אַרבעטער, וואו נאָר דאָס לאָזט זיך, כאָטש דאָס איז צוליב אַ סך טעמים זייער שווער.

אין דער באַן פאַרן, למשל, איז דער חס־תדרות געלונגען צו אַרגאַניזירן אַ היבשע צאָל פון די אַראַבישע אַרבעטער. זיי האָבן אַ באַזונדער לאָקאַל, אָבער ער איז פאַר־בונדן מיט דעם אידישן לאָקאַל פון די באַן אַרבעטער און די חסתדרות פירט אַן מיט זיי ביידן.

די חסתדרות האָט אויך געגרינדעט אין חיפה אַ קלוב פאַר אַראַבישע אַרבעטער, וואו מען אַנטיטרט זיי און מען לערנט זיי טרייד־יוניאָניזם. די צאָל מיטגלידער פונ׳ם קלוב האָט דערגרייכט 500 ביז דיי לעצטע אומרוען, אָבער פון דאָן אָן זיינען זיי גע־רודט׳ם פון די אַראַבישע שאַוועניסטן, און איצט איז זייער צאָל בלויז אַרום 250.

די חסתדרות באַנוצט זיך אויף מיט זיין קראַנקען־קאַסע אַריינצוציען די אַראַבישע אַרבעטער. אין די שטעט איז שוין געלונ־גען אַריינצוגעמען אַ היבשע צאָל אַראַבער אין די קאַסעס, און מען גיט זיי ספּעציעלע באַדינונגען און קלענערע צאָלונגען, צו דערמוטיקן זיין אַריינצוטרעטן אין די קאַ־סעס.

די לאַגע איז שווער, אָבער די חסתד־רות, גלויבט ה. ראַנאַף, גייט אין דעם אייג־ציקן מעגלאַכן וועג.

דער נייער פּרעמיער פון יאַפּאַן

רעידזשיראָ וואַקאַטסוקי, 65 יאָר אַלט, איינער פון די אַנגעזעענסטע פּאָליטיקער פון יאַפּאַן, אין דער נייער פּרעמיער פון דעם מיקאַדאָס מדינה. ער פאַרגעסט דעם פּלאַץ פון פּרעמיער האַמאַגוטשי, וועלכער האָט געמוזט רעזיגנירן צוליב זיין שוואַכן געזונט, פאַראורזאַכט פון די וואונדן וואָס ער האָט געקראָגן בעת אַן אַטענטאַט אויף אים מיט אייניקע חדשים צוריק.

וואַקאַטסוקי איז אַ פירער פון דער "מינסייטאָ" (פּאַרטיע פון דעמאָקראַטישער רעגירונג"), וועלכע האָט אַ מער־הייט אין׳ם פּאַרלאַמענט, און ער ווערט פאַרערבנט פאַר אַ מער־וויינינקער ליבע־ראַל מענשן.

—(::)—

דערמאָרדעט זיין פרוי און קינדער און באַנייט זעלבסטמאָרד

בלין מאָנטעג, מיסס., מאַי 7.— אַ פאַרמער וועמען דאָקטוירים באַטראַכטן אַלס רעליגיעזן מאַניאַק, האָט דער׳הרג׳ט עס זיין פרוי, זיינע צוויי קינדער, אַ "באַרדער" און זיך אַליין, אין זיין היים, ניט ווייט פון דאַנען.

די פרוי, מרס. נאָרא מעטאַקס קאַר־טער, 38 יאָר אַלט; צוויי קינדער, מאַרט 9 און מערי 8 יאָר אַלט און מיס עני דזשעפּרעס, 65 יאָר אַלט, האָט אַלע דער׳הרג׳עט מיט אַ האַמער און זיך אַליין האָט ער נאָכדעם דערשאָסן.

מרס. קאַרטער׳ס שאַרבן איז געווען צע־שמעטערט און דער קערפּער שטאַרק צע־שלאָגן. די קינדער זענען אויס צו זיין דערמאָרדעט מיט איין שאַטן קלאַפּ איבער זייערע קעפּ און מיס דזשעפּרעס פּנים איז געווען שטאַרק צעשמעטערט.

—(::)—

זאָגט אַז קאַנאַדע וועט באַלד זוכן אימיגראַנטן

טאָראָנטאָ, אָנט., מאַי 7.— קאַנאַדע וועט אין משך פון די קומענדיקע צוויי יאָר צייט זיך נויטיקן אין נייע אימיגראַנ־טען פון עטפּערן אויף דער אַנפראַגע אויף אַרבעטער, — איז געווען די דערקלערונג וואָס איז געמאַכט געווארן פון קאָל. ה. ע. סמיט, דירעקטאָר פונם טעכנישן סערוויס קאַנאַדע, ביי דער 10טער יערלעכער קאָנ־וועגשאַן פון אַנטעריאָ סופּעראינטענדענ־טען פון די אַפּיסעס פון קאַנאַדער "עמ־פּלאָיאַמענט סערוויס".

מר. סמיט איז זיכער, אַז די לאַגע איז לאַנד וועט זיך באַלד פאַרבעסערן און אַז עס וועט ניט נעמען לאַנג אין עס וועט ווערן אַ מאַנגל אַן אַרבעטער אין לאַנד.

—(::)—

דייטשע מזרחים ווערן־נען אַז זיי וועלן זיך אָפּשפּאַלטן

בערלין, מאַי 7 (איטאַ).— אַן אולטי־מאַטום צום אַלוועלטלאַכן מזרחי איז אַרויסגעשיקט געווארן פון דער קאָנפע־רענץ פון דייטשן מזרחי, אין וועלכן זיי פאָדערן אויף די וועלט עקזעקוטיווע צור ריקצוציען דעם באַשלוס וואָס פאַרפלי־כטעט אַלע מזרחי דעלעגאַטן ביים ציר־ניסטישן קאָנגרעס צו שטימען צוזאַמען אין אַלע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע פראַגעס.

אין פאַל דער אולטימאַטום זאָל נישט אָנגענומען ווערן, וואַרענען די דייטשע מזרחים אַז זיי וועלן גרינדן אַן איינענעם לינקן פלינג, אין וועלכן עס וועלן אריינ־טרעטן די האַלעדרישע, טשעכאָסלאָוואַקי־שע און אַנדערע מזרחי גרופּן.

סאָוועט רוסלאַנד און אַמעריקע וועלן זיך באַטייליקן אין אַלוועלטלאַכער ווייץ קאָנפערענץ אין לאָנדאָן

לאָנדאָן מאַי 7. — אַלע ווייץ עקס־פּאָרטירנדיקע לענדער, איינשליסנדיק רוס־לאַנד און די פאַראייניקטע שטאַטן, וועלן זיין פאַרטראָטן אויף דער אַלוועלטלאַכער ווייץ קאָנפערענץ וואָס ווערט דאָ גע־עפנט אין קאָנאַדער הויז, מאַי 18טן. די קאָנפערענץ, וועלכע איז אַ רעוולטאַטן פונ׳ם צוזאַמענקאָמען אין רוים ביים סוף מאַרט, וועט אַזוי קאָנען נעמען באַקאַנען זיך מיט דער ווייץ לאַגע און אַפשר אויף קומען צו וועלכע ס׳איז באַשלוסן.

אין די הינע קאַנאַדער קריינען איז מען באַזונדערס צופרידן מיט דער באַטייל־קונג פון די פאַראייניקטע שטאַטן. אין די ווייץ־סוחר׳ישע קריינען הערשט דער איינדרוק, אַז די גרויסע רעזערוון ווייץ נעהאַלטן אין דער אַמעריקאַנער פאַרם ביורא ווירקן צו דריקן די פּרייזן אויפ׳ן ווייץ־מאַרק, וויל סוחרים קויפן נאָר באַ־שריינקטע קוואַנטיטעטן פאַר באַלדיקע באַדערפענישן; מורא האַבנדיק בסדר טאָ־מער שיט מען מיטאַמאָל אַראָפּ אַ אַמערי־קאַנער זאַפאָס וואָס וועלן פאַראַליזירן דעם מאַרק. אין מען פילט אַזוי, אַז וואו אַן די ביינקע רעזערוון וועלן אויף וועלכן עס איז אופן ניט באַזאָרגט ווערן, קאָן דער מאַרק ניט נאָרמאַליזירט ווערן.

די קאָנפערענץ וועט מסתמא באַטראַכטן פּלענער ווי צו אָרגאַניזירן אַ פּלאַנטסעסיק פאַרקויף פון דעם קומענדיקן שניט. אָבער אייערער דאָס וועט זי וואַרשיינלעך זוכן אַ וועג ווי אַפּצוזעצן די עקזיסטירנדיקע זאַפאָסן אויף אַ פּלאַנטסעסיקן אופן.

די קאָנפערענץ, ווערט דערוואַרטעט, וועט אָנהאַלטן אַ וואָך, און די דיסקוסיעס וועלן זיין ניט קיין עפנטלאַכע.

מאַניטאָבער ווייץ פול שלאָגט פאַר צו דערלויבן מיטגלידער צו פאַרקויפן ווייץ אויפ׳ן אָפענעם מאַרק

דער מאַניטאָבער ווייץ פול האָט אָנגע־צייכנט אַ פּלאַן, לויט וועלכן יעדן מיט־גליד זאָל געגעבן ווערן די פרייהייט צו פאַרקויפן זיינע ווייץ אַדער דורכן פול, אויפ׳ן קאָאָפּעראַטיוון באַזיס, אָדער אויפן אָפענעם מאַרק; דורך די פול עלעוואַטאָרן.

דער פּלאַן איז אָנגענומען געווארן ביי אַ זיצונג פונם דירעקטאָראַט מאַי 1טן. איצט איז דער פּלאַן צוגעשיקט געווארן צו אַלע 94 פול לאָקאַלן. איבער דער פראַוויינג, און זיי ווערן אַלע איינגעלאַדן צו שיקן זייערע פאַרטרעטער צו אַ קאָנ־פערענץ צום סוף פון דעם חודש צו דיס־קוטירן דעם פּלאַן. אויב די קאָנפערענץ וועט אים אָנגענעמען, דאַרף ער אַריין אין קראַפט שוין פון יוני דעם 1טן אָן.

קאַלין ה. בוירנעל, פּרעזידענט פונ׳ם מאַניטאָבער ווייץ־פול, דערקלערט דעם באַשלוס אין זיין צירקולאַר צו די לאָקאַלן דערמיט וואָס די פּרייזן פון ווייץ שטיי־ען נאָך אַלץ זייער נידעריק. דאָס צווינגט דעם פול צו מאַכן זייער נידעריקע ער־שטע צאָלונגען, און עס פאַראורזאַכט גרויסע שוועריקייטן פאַר די מיטגלידער. דער דירעקטאָראַט עפענט דערפאַר פאַר פּראַקטיש דעם פּלאַן צו דערלויבן די מיט־גלידער וואָס פאַרלאַנגען עס צו פאַרקויפן זייער ווייץ דורך די פול עלעוואַטאָרן אויפן אָפענעם מאַרק. דער פּלאַן איז נאַ־טירלאַך געמיינט נאָר פאַר דעם איצטיקן קריטישן מאָמענט, און ווי נאָר די פּרייז־זען וועלן ווערן העכער, וועט יעדער מיט־גליד ווידער מוזן פאַרקויפן זיין ווייץ בלויז דורך פול מעמבאַרן.

לויט ידיעות פון סאַסקאַטשעוואַן און אַלבערטאַ האָבן די דאָרטיקע פולס ניט בדעה צו ענדערן זייערע מעטאָדן און אַנ־נעמען דעם מאַניטאָבער פּלאַן.

—(::)—

שפּאַנישער פּרעמדער לעגיאָן בונטעוועט זיך

לאָנדאָן, מאַי 7.— לויט באַריכטן פון טאַנזשער, מאַראָקאָ, האָט זיך דער שפּאַ־נישער פּרעמדער לעגיאָן אין סאַי על אַרבאַ צעבונטעוועט זיך. טעטואַן, ווערט באַריכטעט, ווערט באַוואַכט פון סאָלדאַטן מיט קאַנאָנען אָנגעשטעלט אויף דער שטאָט.

סנאָודענס לאַנד שטייער פאַרשלאָג קריגט גרויסע מערהייט

לאָנדאָן, מאַי 7.— פילפּ סנאָודענס לאַנד שטייער פאַרשלאָג איז דורכגעגאַנ־גען אין הויז אין דער ערשטער סטאַדיע מיט 289 שטימען צו 230, אַ מערהייט פון 59.

לאַיד דזשאָרדזש האָט אין משך פון דער דיסקוסיע דערקלערט, אַז ער שטיצט פון טיפסטן האַרצן דעם ביל. ער האָט אָבער ניט געוואָלט צוגעבן, אַז דאָס איז אַ שריט צו דער נאַציאָנאַליזאַציע פונם באַדן. "עס וואָלט געמוטן זייער לאַנג צו נאַציאָנאַליזירן דעם באַדן דורך אַ שטייער פון אַ פּענס אויף אַ פונט", האָט ער באַמערקט. ער האָט געוואָרנט מר. סנאָודען צו האַלטן זיך פעסט אין זיין ביל און ניט לאָזן זיך גיין אויף פּשרות, ווי ער, לאַיד דזשאָרדזש, האָט אַמאָל גע־טאָן און איז דערפאַר דורכגעפאַלן, ווי ער אַליין האָט צוגעגעבן.

די קאָנסערוואַטיוון האָבן אַטאַקירט דעם ביל, דערקלערנדיק, אַז די רעגירונג איז מיט דעם ביל בלויז אויסן צו שפּילן פּאָליטיק און כאַפּן שטימען.

אַנב - אורחא

פון מארק

אין "דאָס אידישע וואָרט" איז אַנוסלט אָנגעגאַנגען אַ שטיקל פּאַלעמיק וועגן דעם, וואָס די "חסתדרות" אין ארץ־ישראל טוט, אָדער וואָס זי וואָלט געדאַרפט טאָן און טוט ניט פאַר אַ פרידלאַכן צוזאַמענלעבן זיך מיט די אַראַבישע אַרבעטער.

איך האָב דאָן אויסגעדריקט מיין מיי־נונג, אַז ס׳איז דאָ טאַקע וואָס אויסצוזעצן קעגן דער "חסתדרות" אין דער הינזיכט. פון דער צווייטער זייט אָבער עקזיסטירט דאָ אַזאַ לאַגע, אַז פאַר דער "חסתדרות" איז כמעט ווי ניטאָ קיין אויסוועג.

און מען קאָן דערפאַר פון דער זייט קריי־טיקירן די "חסתדרות" און אויסדריקן אומ־צופרידנהייט מיט אירע האַנדלונגען, אָבער, ווי מיר זעט אויס, מען קאָן זי ניט פאַראורטיילן: טעאָריעס קאָנען זיין זיי־ער ווייטגייענדיק, אָבער ווען עס קומט זיך אויס דורכצופירן זיי אין פּראַקטיק איז עס אַ גאַנץ אַנדער זאַך.

***

איך האָב ערשט דורכגעלייענט אין "פאָרווערטס" אַן אָפּהאַנדלונג וועגן דעם ענין פון הלל ראַנאַף, וועלכער קומט נאָר־וואָס פון ארץ־ישראל וואו ער האָט זיך מיט דער דאָזיקער פראַגע אינטערעסירט און האָט זי שטודירט.

זיינע אויספירן זענען שיר אויס צו זיין אַזוי לאַגיש אין אויסגעהאַלטן, אַז איך וויל דאָ געבן איינציקע אויסצוגן פון זיין אַרטיקל איבער דער פראַגע אַן פּירושים:

ווי איך האָב געזאָגט, איז קיינער ניט מחייב אָנצונעמען דעם שטאַנדפּונקט פון דער "חסתדרות", אָבער זאָל עס באַטאָט זיין קלאָר, אַז וואָרפן שטיינער אין זיי שטיינערנדיק פון דער זייט איז אויף ניט קיין יושר.

***

דאָ זיינען איינציקע אויסצוגן:

דער אידישער אַרבעטער מוז האָבן אויף צום לעבן אַוויי מאָל אַזויפיל וויפל דער אַראַבישער. אַראַבער זיינען דאָ אין לאַנד דריי מאָל אַזויפיל וויפל אידן. וועט דער אַרבעטער מאַרק בלייבן אָפן און פריי, וועט דער אַראַבער אַרויסברייגן יעדן אידישן אַרבעטער פון זיין באַשעפטיקונג . . .

דער אידעאַלסטער וועג וואָלט געווען אַן אַראַנזיירן די אַראַבישע אַרבעטער און ווירקן אויף זיי, אַז זיי זאָלן פאָדערן הע־כערע שכירות. דאָס וואָלט אָבער געמוטן גערויער יאָרן און יאָרן. און דערווייל וואָלטן די אידן אָדער געמוזט ווערן אויס אַרבעטער, אָדער אַראָפּזינקען צום אומ־מעגלאַכן לעבנס שטיינער פון די אַראַבי־שע אַרבעטער.

האָט די "חסתדרות" אויסגעקליבן אַ צווייטן וועג, וואָס איז וויטנשאַפטלאַך באַ־גרינדעט: צו פאַרטיידיקן מיט אַלע כחות די "דיזאַבאָס" און די שכירות פון די אי־דישע אַרבעטער, און צו דער זעלבער צייט וועקן די אַראַבער . . . דער בעסטער וועג צו מאַכן פּראָפּאַגאַנדע און וועקן אַרבעטער צו אַראַנזיירן זיך איז צו ווייזן אַ בייַ־שפּיל ווי דאָס ווערט געטאָן מיט דערפאָלג.

***

דער וועג, דיינקט ה. ראַנאַף, איז אַ זיכערער. פאַקטיש האָט ער שוין געבראַכט בעוויסע רעזולטאַטן אין די אידישע קאָלאָ־ניעס, וואו אידן און אַראַבער אַרבעטן צו־זאַמען. — די אַראַבישע אַרבעטער קריגן שוין אויף העכערע שכירות ווי פריער.

"אָבער דערווייל איז שלעכט. דערווייל איז די חסתדרות געצוואונגען צו טאָן זאַכן, וואָס קאָנען לייכט אויסגע־טייטשט ווערן ווי אַ פאַרשוועכונג פון אַר־בעטער מאָראַל, פון סאָציאַליסטישע פּריי־ציפּ. איבערהויפּט קאָן מען דאָס טאָן אין פרעמדע לענדער, וואו די פּאָליטישע־נער לאָנט איז ניט באַקאַנט מיט מען אורטיילט פאַראַן לויט דער לאַגע ביי זיך".

ער וויינט אַז אויף אַ נאַנצער רייע שוועריקייטן מיט וועלכע די אידישע אַר־בעטער באַגעגענען זיך אין ייערע פאַר־זוכן צו אַרגאַניזירן די אַראַבישע אַרבע־טער, און ער שטעלט